

Dijital Dünyada Kaybolan İnsanlığa Yönelik Turistik Bakış Açısı Yaklaşımı

Touristic Perspective Approach Towards Humanity Lost in the Digital World

Oğuz ÇAM,* Abdullah BİRTEK**

*Kastamonu Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü

**Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Anahtar sözcükler:

*Bilim, Dijitalleşme, Dijital dünya,
İnsan, İnsanlık, Turizm.*

Key words:

*Science, Digitalisation, Digital world,
Human, Humanity, Tourism.*

ÖZ

Bilim zaman geçtikçe ilerlemektedir. Buna bağlı olarak küresel ölçekte bilimsel gelişimler meydana gelmektedir. İnsanoğlu da bu gelişimlerle ilgilenmektedir. Bu esnada insanlığın yitirildiğine tanık olunabilmektedir. İnsanlığın özellikle dijital mecralarda unutulması veya umursanmaması gibi istenmeyen durumların varlığı söz konusudur. Söz konusu varlık durumunun mevcudiyeti yaşamın genelinde kendini hissettirdiği gibi sektörler içerisinde ve arasında da kendisini hissettirmektedir. İlgili bağlamda ifade etmeye değer bir sektör bulunmaktadır. Bu da turizmdir. Turizm, insan odaklı bünyesinin bulunması sayesinde sektörler arasında önemli konuma sahiptir. Dijital dünyada kaybolan insanlıkla karşı karşıya kalan turizm sektörünün hem bugününün hem de geleceğinin korunması ve geliştirilmesi kapsamında farkındalık oluşturulması ve bu konuda uygun adımlar atılması gerekmektedir. Aksi hâlde ise turizm sektörünün genel potansiyelinin, öneminin ve imajının zaman içerisinde olumsuz biçimde etkilenmesi beklenmektedir. Söz konusu bilgilerden yola çıkmak suretiyle bir çalışma oluşturulmakta, bu çalışmada ise dijital dünyada kaybolan insanlığı turistik bakış açısı yaklaşımıyla ele almak amaçlanmaktadır.

ABSTRACT

Science advances as time passes. Consequently, scientific developments occur on a global scale. Humanity is also interested in these developments. At the same time, one can witness humanity being lost. There are undesirable situations, such as humanity being forgotten or ignored, particularly in digital media. The existence of this situation makes itself felt not only in life in general but also within and between sectors. There is one sector worth mentioning in this context. It is tourism. Tourism occupies an important position among sectors thanks to its human-centred nature. In order to protect and develop both the present and future of the tourism sector, which is facing the loss of humanity in the digital world, it is necessary to raise awareness and take appropriate steps in this regard. Otherwise, it is expected that the overall potential, importance and image of the tourism sector will be negatively affected over time.

Dijital dünyada kaybolan insanlığı turistik bakış açısı yaklaşımıyla ele almayı amaçlayan bu çalışma editöre mektup tipinde yer almaktadır. İlgili çalışmayla beraber turizm literatürünün zenginleşmesine katkıda bulunulacağı düşünülmektedir.

Dünya zaman geçtikçe dijitalleşmekte ve insanlığın kayboluşuna sahne olmaktadır. Bundan dolayı dijitalleşen dünyada insanlar arası ilişkilerde ve etkileşimlerde çeşitli olumsuz durumların ve olayların yaşandığını gözlemlemek mümkün

hâlde gelmektedir. Bu hâl bireylerin kendilerinden ve diğer bireylerden uzaklaşarak farklı kalıba bürünüp yabancılaşmalarına sebebiyet vermektedir. Söz konusu yabancılaşma hâlinin zaman, olay ve durum ekseninde savrulması ve kendi hayat yollarının takip edilmesi bağlamında insanlar üzerinde çekim etkisi meydana getirebileceği zihinlerde canlanmaktadır. Bütün bunlar dijital dünyada dijital temelli nesnelerin oluşturulması, kullanıma sunulması ve kullanılması noktasında önemli değer taşıdığına düşünüldüğünde yar-

dımcıdır. Zira dijitalleşme açısından gelişmenin ve dijital dünyada ön plâna çıkmanın, avantajlar ve olumlu etkiler sağlamanın yolunun dijital temelli nesnelere yüksek düzeyde önem verilmesinden geçtiği düşünülmektedir. Bu düşünceye sahip olunmasının nedeni, içerisinde yer alınan çağın kişilerin arzularına ve gereksinimlerine yönelik gelişimlerinin ve yeniliklerinin bulunmasıyla ilgilidir. Söz konusu bağlamda zaman geçtikçe dijitalleşme noktasında gelişim ve ilerleme kaydeden dünya üzerinde dijital varlıklara yönelik gerçekleştirilen oluşumlara ve yapılanmalara önem verilmesi ve bunların ön plâna çıkarılması durumunun göze çarptığını ileri sürmek mümkündür. Bu kapsamda küreselleşen dünyanın bu küreselleşmesindeki en önemli paylardan birini dijitalleşmeye bağlı hareketliliklerin meydana getirdiği düşünülmektedir. Çünkü dijital unsurların varlığı ve bunun kullanımı insanların yaşamlarında olabildiğince önemli konuma sahiptir. Sosyal ve meslekî yaşamların sürdürülmesi konusunda çeşitli dijital unsurların (sanal gerçeklik, artırılmış gerçeklik, yapay zekâ ve giyilebilir teknoloji uygulamaları ve cihazları gibi) kullanılabilmesini bu kapsamda örnek olarak öne sürmek mümkündür. İleri sürülen bilgilerden de anlaşılacağı üzere dijitalleşen dünyada insanların yararına pek çok değer ortaya konduğu ve bunların geliştirildiği görülmektedir. Bununla birlikte akıp giden zaman içerisinde insanlığın kayboluşuna tanıklık etmek mutsuz edici ve huzur bozucu durumların ve olayların gün yüzüne çıkmasına sebebiyet vermektedir. Kaybolan insanlıkla beraber sosyal ilişkilerde ve iletişimlerde aksaklıkların görülmesi, toplumdaki soyutlanma durumunun ortaya çıkması, toplumsal konuları inceleme ve irdeleme noktasında yetersiz ve yabancı hissedilmesi gibi konularda olumsuz etkilere ve dezavantajlara sahip olunduğunun hissedilmesi söz konusudur. Bunlar da insanlığın içten ve dıştan çürümesine sebebiyet vererek gerek bireyin iç dünyasında gerekse bireyler arası dünyalarda yıpranmalara neden olmaktadır. Bu yıpranmaların temelinde dijitalliği ön plânda tutup insanlığı yok saymanın ya da geri plânda tutmanın bulunduğu düşünülmektedir. Ayrıca umursamazlık, aile içi eğitimin yeterli, verimli, kaliteli, etkili ve tatmin edici olamaması, bireysel ve toplumsal

çalkantılar gibi faktörlerin bu noktada pay sahibi olabileceği akıllara gelmektedir. Söz konusu yazılanlardan yola çıkarak dijitallik ve kaybolan insanlık unsurlarını ilişkisel bağlamda değerlendirmenin çok basit olmadığı, ilgili konuda farklı alanların (felsefe, psikoloji, sosyoloji, iletişim, eğitim gibi) öğretilerinden ve öngörülenlerinden yoğun şekilde yararlanması gerektiği zihinlerde canlanmaktadır. Bu durum insanların düşünsel ve eylemsel hareketlerinin daha iyi anlaşılması ve buna uygun çalışmalarda bulunarak onların daha çok ve daha etkili tanınmasının sağlanması açısından önemlidir. Buna ek olarak, birtakım insanların geleneksel mecralarda, birtakım insanların da dijital mecralarda daha çok vakit geçirmeleri dikkat çekici olup bunun da insanların kendi düşünsel ve eylemsel hareketlerini belirlemelerinin ve yönlendirmelerinin bir parçası olduğu hissedilmektedir. Bu bağlamda insanların sadece geleneksel değerlere, sadece dijital değerlere ya da hem geleneksel hem de dijital değerlere ilgi göstermelerinin ve önem vermelerinin mümkün olduğuna ulaşılması mümkündür. İnsanların söz konusu hâllerde zamansal temelli savrulmalar yaşadıkları, kendilerini geçmişin, bugünün ve geleceğin kısıcında hissettikleri düşünülmektedir. Zira insanlar varoluşlarından itibaren zamanda yolculuk hâlinde olup bu durum zaman unsurunu insan nezdinde önemli kılmaktadır. Bununla birlikte beslenme, giyinme, barınma gibi insanların en temel gereksinimlerinden başlayıp insanların kendilerini gerçekleştirmelerine kadar uzayıp giden ihtiyaçlar zinciri içerisinde zamansal odaklı düşünsel ve eylemsel devinimlerde bulunulması söz konusudur. Bu bağlamda insanlığın mevcudiyeti kapsamında bilimin ışığında alınan yollar ve önemli kullanım değeri arz eden zamanın etkileşimsel biçimde işleyişi dikkat çekici niteliktedir. Bilimin insanlığa sağladığı olumlu etkiler ve avantajlar sayesinde geçmiş ile bugünün arasında insanî yönden dağlar kadar fark olduğu gibi bugün ile gelecek arasında da insanî yönden dağlar kadar fark oluşacağı düşünülmektedir. Söz konusu kapsamda teknolojik gelişim odaklı beşerî yeniliklerin genel zaman süreci içinde olumlu olarak nitelendirilebilecek etkilere sahiptir. Emekten ve zamandan tasarrufta bulunulması, meslek yaşamının daha

kaliteli hâle dönüştürülmesi ile bireysel-toplumsal birtakım isteklerin ve gereksinimlerin yerine getirilmesine yardımcı olunması gibi durumlar bu noktada örnek olarak gösterilebilmektedir. Teknolojik gelişim odaklı beşerî yeniliklerin genel zaman süreci içinde olumlu olarak nitelendirilebilecek etkilere sahip olduğu gibi olumsuz olarak nitelendirilebilecek etkilere de sahip olduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda dört bir yanı teknolojik gelişmelerle çevrelenmiş dijital dünyanın kaybolan insanlığa mekân oluşturduğunu gözlemlemek mümkündür. İnsanlar dijital dünya içerisinde zaman geçtikçe kendi kabuklarına çekilmekte, dijital uygulamalarda yoğun şekilde vakit geçirmekte, toplumsal yaşantı kapsamında iletişim konusunda çeşitli olumsuzluklarla (iletişimde kopukluk veya azalma yaşanması, iletişim konusunda sahip olunan beklentilerin tümüyle ya da kısmî olarak yerine getirilemeyebilmesi, içinde yer alınan atmosferden haz alınamayabilmesi gibi) karşılaşabilmektedirler. İnsanların bu tür olumsuzlukları yaşamamaları veya bunları az yaşamaları için kendilerinin olabildiğince bilinçli olmalarında büyük yarar vardır. Buna ek olarak, insanların mümkün ölçülerde kendilerine yönelik öz eleştirilerde bulunmaları gerektiği, bunu yaparken de hem olabildiğince eleştirel davranış ve tutum içerisinde bulunmaları hem de olabildiğince tarafsız olmaya özen göstermeleri gerektiği düşünülmektedir. Bu hâlin yaşanan durumlara ve olaylara daha geniş ve farklı bakış açılarından bakabilme, daha önemli, doğru ve uygun kararlar alabilme noktasında insanlara olabildiğince değerli fırsatlar kazandırması beklenmektedir. Bununla birlikte insanların kendi kişisel gelişimlerine yüksek derecede önem vermelerinin söz konusu fırsatların daha değerli hâle dönüşmesine zemin hazırlayacağı zihinlerde canlanmaktadır. Çok yönlü ele alınan tüm bu bilgilerden yola çıkıp dünyanın gitgide dijitalleştiğini, bu dijitalleşme durumunun da insanlığın kayboluşuna şahit olduğunu ifade etmek mümkündür. İnsanların reel dünyadan soyutlanmaları, dijital dünyada kendi profillerini oluşturmaları ve ilgi alanlarını bu doğrultuda şekillendirmeleri dijital dünyanın etkilerinin oldukça büyük ölçekli olduğunu akıllara getirmektedir. İnsanlığın reel dünyada yalnızlaşması ve dijital dünya-

da da kayboluşu söz konusudur. Bu hâl de çok üzücü ve çok acı verici olsa gerektir.

Yukarıda yer alan paragraflarda genel olarak dijital dünyada kaybolan insanlığa yönelik bilgiler aktarılmaktadır. Bu noktadan sonra dijital dünyada kaybolan insanlığa yönelik turistik bakış açısı yaklaşımına yoğunlaşmaktadır.

Dijital dünyada kaybolan insanlığa turistik pencereden göz atılması bugün önemli konu teşkil etmektedir. Zira küresel çapta önemli hareketlilikler sağlayan ve etkiler ortaya koyan turistik çalışmalar ve gelişimler sayesinde hem çalışma hayatında hem de sosyal hayatta olumlu durumların ve olayların yaşanmasına vesile olmaktadır.

Dijital dünyada kaybolan insanlığı ve turizmi tek çatı altında bir araya getiren fikirlerin ortaya çıkarılması dijitalleşmenin potansiyelinin ve öneminin küresel çapta turistik bilgi odağında önemsenmesine zemin hazırlaması beklenmektedir. Çünkü turizmde geleneksel değerlerin yanı sıra modern değerlerin varlığından da yararlanılmaktadır. Söz konusu modern değerler turizm odaklı konuların daha fazla genel gelişim kaydetme ve insanî yönden turistik arzulara ve gereksinimlere daha hızlı ve daha etkili karşılık verebilme yönlerinden önemli avantaj sahibidir. Bu kapsamda modern değerler ile dijital dünya arasında ilişki kurmak olasılık dâhilindedir. Dijital dünya, turistik temelli modern değerlerin küresel ölçekte pazarlanabilirliğinin sağlanması veya bunun artırılması adına büyük fırsatlar sunan ve çok yönlü etkiler sağlayan bir alan olarak turizmin geleceğinin biçimlendirilmesi noktasında göz önünde bulundurulması ve önemsenmesi gerekmektedir. Buna ek olarak, turizm kapsamında dijital dünyanın etki alanının geniş kapsamlı ve etki yoğunluğunun yüksek olduğundan söz etmek mümkündür. Bu bağlamda turizm ekseninde dijital dünya odağında sanal ortamların varlığı üzerinden değerlendirmelerde bulunmakta fayda vardır. Sanal ortamların sağladığı fizikî uzaklık ve anonimliğin kalkını bireylere umursamazlığın, önemsemezliğin, sorumsuzluğun ve kötü niyetin kılıfını sunmaktadır. İnsanlar bundan dolayı topluluk içerisinde ve topluluklar arasında kamufle olma, suçu ko-

lektif bilince atabilme ve beğenmeme eylemini modern idam cezasına yani toplumsal tepkiye ya da dijital linçe dönüştürme eğilimi gösterebilmektedirler. Ayrıca insanlar dijital dünyada psikolojik baskı, ön yargı, olumsuz damgalama, kişisel değerlere saygı göstermeme, sahtecilik ve manipülasyon, bilim suçları gibi olumsuzlar içerisinde bulunabilmektedirler. Tüm bunlar insanlık tarihi boyunca işlenen toplu suçların dijital ortamdaki olumsuz etkilerinin yansımaları gözler önüne sermektedir. Asıl endişe verici konu ise benzeri durumların hızla sıradanlaşması ve gündelik hayatın parçası hâline gelmesidir. Bu tür konulara turistik bakış açısıyla yaklaşıldığında ilgili konuların olabildiğince ciddi olduğunun farkına varmak mümkündür. Turizm etkileşimli dijital dünyada insanlığın tamamen kaybedilmesi için teknolojinin sunduğu sınırsız gücün, sorumluluk süzgecinden geçirilerek kullanılması önemlidir. Aksi takdirde tarihin tozlu sayfalarındaki sorumsuz kalabalığın parçası olmaktan öteye gidilemeyeceği düşünülmektedir. Bu nedenle turizm odaklı dijital etkileşimlerin kişisel ve toplumsal vicdan muhasebesiyle sınanması gerekmektedir. Aksi bir durumun yaşanması hâlinde ise teknoloji ilerlerken insanlığın gerileyeceği, bundan dolayı da turizm etkileşimli oluşumların ve gelişimlerin sekteye uğrayacağı zihinlerde canlanmaktadır. Konuyu toplamak gerekirse, bireylerin ve toplulukların dijital dünyanın içerisinde öz benliklerini kaybetmeyip düşüncelerine ve davranışlarına dikkat etmeleri turistik bakımdan önem taşıdığı bilgisi açığa çıkmaktadır. Dijital çağın sunduğu sınırsız iletişim olanaklarının bireysel vicdanın ve etik farkındalığın rehberliğinde insanî değerleri koruyan sosyal yapıya hiz-

met edebileceği düşüncesi göz önünde bulundurulduğunda turistik temelli yönelimlerin gerçekleştirilmesi noktasında düşünsel ve davranışsal odaklı eğitim ve yönetim adımlarının iyi, önemli ve kapsamlı biçimde yapılandırılması gerektiği hissedilmektedir.

Sonuç olarak, dijital dünyada insanlığın kaybolmasıyla veya azalmasıyla birlikte turizm çerçevesinde hem düşünsel hem de davranışsal anlamda olumsuzlukların baş göstermesi söz konusudur. Bunlar turizmin olumsuz etkilenecek potansiyel kaybı yaşaması, geleceğinin tehdit edilmesi ve öneminin sekteye uğraması anlamına gelmektedir. Söz konusu durumların yaşanmaması veya daha az yaşanması adına toplumsal kurallara, etik ve ahlâkî değerlere daha fazla uyum göstermeye dikkat etmekte fayda vardır. Böylelikle turizmin genel profilinin iyileştirileceği ve küresel ölçekte fayda sağlayıcılığının geliştirilerek artırılacağı düşünülmektedir.

Oğuz ÇAM*

*Bilim Uzmanı, Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kuzeykent Mahallesi, Orgeneral Atilla Ateş Paşa Caddesi, Kastamonu Üniversitesi İletişim Fakültesi Giriş Katı, 37150, Merkez, Kastamonu.

E-posta: oguzcam911@gmail.com

ORCID: 0000-0003-3222-3367

Abdullah BİRTEK**

**Bilim Uzmanı, Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Esentepe Kampüsü, 54050, Sardiwan, Sakarya.

E-posta: abirtek1@outlook.com

ORCID: 0000-0002-2501-3241

Editöre Mektup

Oğuz ÇAM

Kastamonu Üniversitesi Cide Rifat Ilgaz Meslek Yüksekokulunun Otel, Lokanta ve İkram Hizmetleri bölümünden mezun oldu (2017). Lisans derecesini Kastamonu Üniversitesi Turizm Fakültesinin Turizm ve Otel İşletmeciliği bölümünden aldı (2019). Yüksek lisans derecesini Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İnanç Turizmi bilim dalından aldı (2022). Temel çalışma alanları kültür turizmi, inanç turizmi, sağlık turizmi, gastronomi turizmi, dijital turizm, helâl turizm, paranormal turizm, etkinlik turizmi, hüzün turizmi, mezarlık turizmi, aşı turizmi ve aşırı turizmdir. Bilimsel çalışmaları vardır.

Abdullah BİRTEK

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Piri Reis Meslek Yüksekokulunun Otel, Lokanta ve İkram Hizmetleri bölümünden mezun olmuştur (2017). Kastamonu Üniversitesi Turizm Fakültesinin Turizm İşletmeciliği bölümünden mezun olmuştur (2020). Yüksek lisans derecesini Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesinin Turizm İşletmeciliği bölümünden mezun olmuştur (2025). Temel çalışma alanları oyunlaştırma, online otel rezervasyon sistemleri, işgören motivasyonu, örgütsel adalet, örgütsel güven ve psikolojik sözleşmedir. Bilimsel çalışmaları vardır.